

IP-maakuntien hallitusohjelmatavoitteiden kooste / huippukokouuskannanoton valmistelu

Tämä on 2.9.2022 syntynyt versio P-S:n ja I-S:n hallitusohjelmatavoitteiden yhteensovituksesta, jota on täydennetty huippukokouksen keskusteluista nostetuilla esityksillä

Tämä on taustamateriaalina neuvottelukuntien tulevia kannanottoja valmisteleville ryhmille.

Taustaksi huippukokouksen kannanotolle

- Tulevan hallitusohjelman – ja myös Itä- ja Pohjos-Suomen tavoitteiden – tulee pohjautua realistiseen tilannearvioon alueiden ja koko Suomen muuttuneista kehittästekijöistä kuten
 - Muutunut geopoliittinen tilanne: Venäjän hyökkäyksen heijastusvaikutukset ja uhkat Suomen talouskehitykseen sekä alueellisesti erityisesti itäiseen Suomeen
 - Suomen kilpailukyvyn haasteet tuottavuuden, investointien ja työllisyyden kehityksessä
 - Vihreän siirtymän konkreettinen toimeenpano; investointien tarve
 - Työvoiman ja osaamisen tarpeen ja saatavuuden tulevat ongelmat
- > valtiovallan on huolehdittava turvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja taloudesta
- > Itä- ja Pohjois-Suomi tarjoaa näihin ratkaisuja koko Suomen hyväksi; hallitusohjelmatavoitteemme liittyvät näiden tavoitteiden toteuttamiseen alueiden vahvuuksia hyödyntäen;
- > hallitusohjelman tulee vapauttaa alueemme kehityspotentiaali!

Yhteiset tavoitekokonaisuudet

- Suuralueiden tavoiteluonnosten sisältöjen keskeiset tavoitteet on koottu seuraavien viiden teeman alle:
 - **Saavutettavuus**
 - **Osaava työvoima**
 - **Investointien varmistaminen**
 - **Eurooppa-politiikka**
 - **Alue- ja kuntatason vahvistaminen**
- IP-huippukokous antoi näiden pohjalta kannanoton 2.9.2022
- Neuvottelukunnat sopivat hallitusohjelmatavoitteiden valmisteluprosessista; yksityiskohtaiset tavoitteet keskeisille teemoille; maakuntahallitusten käsittely; seuraava IP-yhteiskokous; hallitusneuvotteluihin valmistautuminen.

Saavutettavuus

- Liikenne 12 ohjelman kriteereiden perusteiden uudelleentarkastelu vientikuljetusten, huoltovarmuuden, sotilaallisen liikkuvuuden ja suurhankkeiden investointien näkökulmasta; hk-indeksin uudistaminen ja vähäliikenteisten väylien teollisuuden arvoketjujen huomioon ottaminen Traficomin analyysimallissa
- Pohjois- ja Itä-Suomen alueiden saavutettavuuden turvaaminen (lento-,tie- ja raideliikenne, satamat, matkaketjujen kehittäminen teknologisin ratkaisuin, kattavat laajakaistayhteydet) kilpailukyvyn näkökulmasta
 - Kaikista maakunnista turvataan alle 3 tunnin saavutettavuus pääkaupunkiin
 - Itä- ja Pohjois-Suomen lentoliikenneverkon turvaaminen ja kehittäminen (Finavia); tuetaan sähkö- / päästöttömän lentoliikenteen kehittymistä investoinneilla maakuntakenttiin
- TEN-T-verkon toteutuksen etenemisen varmistaminen
 - Itä- ja Pohjois-Suomen kytkeytyminen Pohjois-Ruotsin ja Norjan liikenneverkkoon
 - Itärata-kokonaisuus Liikenne12-muotoilulla ”Savon ja Karjalan ratojen kokonaisuutena”
 - Pohjoisen tulee tarjota ”Itämeri-riippumaton” yhteys länteen, mikä vahvistaa investointien saantia Suomeen
- Vähäliikenteisen tie- ja rataverkon korjausvelan pienentäminen ja talvikunnossapito (tiet ja soratiet, jotka ovat elinkeinoelämälle ja matkailulle tärkeitä)
- Autoilun kustannusten pitäminen kohtuullisena; kestävät biopolttoaineet

Osaava työvoima

- Sujuva työperäinen maahanmuutto: kansallisen työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton ohjelman toteutus alueiden erityispiirteet ja tarpeet huomioiden; työvoimasta pysyviksi asukkaiksi
- Koulutetun työvoiman saatavuuden ratkaisut alueellisesti
 - koulutuksen rahoituksen riittävyys ml huoltovarmuuden ja turvallisuuden koulutusalat
 - oppilaitosten kansainvälistyminen ja vetovoima, englanninkielisen koulutuksen mahdollisuus myös toiselle asteelle
 - alueilla toteutettavan osaajien koulutuksen vahvistaminen
 - ratkaisut kohtaantohaasteisiin huomioiden julkisen ja yksityisen sektorin työvoima- ja osaamistarpeet (mm. erilaiset kokeilut)
- Edistetään tki-rahoituslainsäädännön toteuttamista (4% BKT:stä).
 - TKI-rahoitusta pystyttävä suuntaamaan alueellisesti nykyistä laaja-alaisemmin (innovaatioekosysteemien kehittäminen kaikissa maakunnassa).
 - Alueiden kykyä tulokselliseen TKI rahoituksen käyttöön on kehitettävä
 - Keskussairaaloiden tki-rahoitusta vahvistettava

Investointien varmistaminen

- Vihreän siirtymän mahdollistavien investointien vauhdittaminen
 - Investointirahoituksen mahdollisuuksien lisääminen
 - esteiden ja kannusteiden arviointi: tarvittavat toimenpiteet mm. lupaprosessien yksinkertaistaminen, muutoksenhaun nopeuttaminen, viranomaisten välisen yhteistyön sujuvoittaminen
 - Alueittaisten vahvuuksien luonnonvaroihin perustuvien vahvuuksien hyödyntämisessä;
- Ympäristö –ja metsäpolitiikassa on huomioitava alueiden erityispiirteet ja toimeenpanossa turvattava kansallinen ja alueellinen liikkumavapaus
- Huoltovarmuuden vahvistaminen energian tuotannossa
 - turvataan energian riittävyys lyhyen aikavälin täsmätoimenpitein (turve),
 - vahvistetaan alueellisia energiainvestointeja: uusiutuvan/bioenergian tuotantomuodot
 - turvataan energiantensiivisen teollisuuden tarpeet ja vihreän sähkön saatavuus koko IP-alueella,
 - varmistetaan sähköverkon siirtokapasiteetti ja
 - vahvistetaan hajautettua energian tuotantoa ja varastointia.

Eurooppa-politiikka

- Muuttuneen geopoliittisen tilanteen vaikutukset huomioiva kansallinen ja Eurooppa-politiikka itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi
- IP-kokonaisuus: pohjoisten harvaan asuttujen alueiden ja syrjäisten sekä raja-alueiden erityisasema – rahastorakenteen ja allokatiokriteerien linjaus (*huom. erillinen työryhmä valmistelee tätä koskevat yksityiskohtaiset tavoitteet*); kansallisten ratkaisujen merkitys
- Harvaan asutuksen, pitkien etäisyyksien, pohjoisen ilmaston ja pitkän EU-ulkorajan huomiointi Suomen kansallisissa EU-tavoitteissa mm. liikenne- ja turvallisuuspolitiikoissa
- Maatalousrahoituksen asema EU-budjetissa ja tukirakenne; ruokaa tuottava maatalous tarvitsee tukea ja elintarvikehuoltovarmuuden ja omavaraisuuden vahvistaminen toimenpiteitä
- Metsien monikäyttöisyys ja EU-metsäpolitiikan rajat (*huom. erillinen työryhmä esitetään asetettavaksi valmistelemaan tätä koskevat yksityiskohtaiset tavoitteet*)

Alue- ja kuntatason vahvistaminen

- Hyvinvointialueiden rahoituskehityksen turvaaminen
 - Väestökehityksen, ikääntyvän väestön ja väestön palvelutarpeen alueellisten erityispiirteiden huomioonottaminen (asukasluku vs. sairastavuus); väestökriteerin pienentäminen
- Valtion alueellisen aidon läsnäolon turvaaminen koko maassa
 - Tehtävien hoidon hajauttaminen etätyötä hyödyntäen
 - Valtion aluehallintoa uudistettaessa tulee turvata valtiotoimijoiden toimivalta ja kehitystehtävät ja yhteys maakunnan liittojen ja hyvinvointialueiden kumppanina
- Maakunnan liittojen aseman ja roolin vahvistaminen
- Kuntien elinvoimatehtävien vahvistaminen
- Järjestöjen merkityksen vahvistaminen (kansalaisten yhtenäisyys)